

SITUĀCIJAS UKRAINĀ

REĢIONĀLAIS BĒGLU RĪCĪBAS PLĀNS

2023. gada janvāris-decembris

Regional Refugee Response
for the Ukraine Situation

Šajā ziņojumā izmantotie apzīmējumi un materiālu izklāsts nenozīmē, ka Apvienoto Nāciju Organizācija pauž jebkādu viedokli par jebkuras valsts, teritorijas, pilsētas vai apgabala juridisko statusu vai to varas iestādēm, vai par to robežu vai robežu noteikšanu.

Titullapas attēls: Artscape/Alda Eikevičiūtē

Ženēva, Šveice, 2023. gada janvāris

© UNHCR 2023. Visas tiesības aizsargātas.

Saturs

Reģionālās bēgļu koordinatores ievadvārdi	4	1. daļa: Pašreizējā situācija	21
REĢIONĀLAIS PĀRSKATS	8	2. daļa: Valsts aizsardzības un risinājumu stratēģija	24
Kopsavilkums	8	Starpaģentūru finanšu prasības	32
1. daļa: Pašreizējā situācija	10		
2. daļa: Reģionālā aizsardzības un risinājumu stratēģija	16		
LATVIJA	21		

Reģionālās bēgļu koordinatores ievadvārdi

Paskāle Moro (Pascale Moreau)

Reģionālā bēgļu koordinatore situācijai Ukrainā
UNHCR, Eiropas reģionālā direktore

Ir grūti izteikt postījumu un cilvēku ciešanu apmērus Ukrainā un to, kā karš ietekmē visu reģionu, kurā kaimiņvalstis jau kopš paša sākuma ir uzņēmušas miljoniem no vardarbības bēgošu bēgļu.

Atbalsts, ko no Ukrainas bēgošajiem cilvēkiem sniedza valdības, pilsoniskā sabiedrība, privātpersonas un brīvprātīgie, NVO un vietējās organizācijas, kā arī privātā sektora aktīvisti, ir bijis ārkārtīgi liels. Eiropas Savienībā ātra Pagaidu aizsardzības direktīvas aktivizēšana 2022. gada martā bija vēsturisks notikums, kas pierādīja, ka ES var efektīvi uzņemt un iekļaut bēgļus. Arī valstis, kas nav ES dalībvalstis, ir pelnījušas atzinību. Moldovas Republika, neraugoties uz ievērojamām grūtībām, ir parādījusi priekšzīmīgu vadošo lomu, paplašinot bēgļu aizsardzību savā teritorijā, kas lielā mērā ir veidota pēc ES dalībvalstīs sniegtā aizsardzības parauga.

Tā kā 2022. gadā daudz kas tika sasniegts, bēgļi un uzņemošās kopienas paļaujas uz mūsu turpmāku solidaritāti arī nākamajā gadā. Tāpat kā Ukrainā, arī bēgļus uzņemošajās valstīs mums nekavējoties jākoncentrējas uz to, lai atbalstītu valstu centienus nodrošināt bēgļiem Eiropā pienācīgu un drošu pajumti grūtajos ziemas mēnešos. Tajā pašā laikā, apzinoties, ka konflikta situācija Ukrainā var novest pie turpmākas migrācijas, mēs turpinām sadarboties ar valdībām, lai izstrādātu ārkārtas rīcības plānus, kas ļaus mums ātri reaģēt uz steidzamām jauno ieceļotāju vajadzībām. Tas cita starpā ietver mērķtiecīgas finansiālas palīdzības sniegšanu, vienlaikus atbalstot valsts un pašvaldību centienus nodrošināt piekļuvi drošam un cienīgam patvērumam, veicot noteiktu ēku renovāciju un piemērošanu ziemas apstākļiem. Ilgstoša uzturēšanās kolektīvajos centros vai grupu mājokļos neizbēgami rada aizsardzības riskus, jo īpaši visneaizsargātākajiem. Mums visiem ir jāvelta divkārtas pūles, lai nodrošinātu viņu drošību, savlaicīgi identificējot riskus un novirzot cilvēkus uz atbilstošiem dienestiem.

Vidējā termiņā un ilgtermiņā labākais veids, kā aizsargāt bēgļus un īstenot viņu potenciālu, sniegt ieguldījumu, ir viņu iekļaušana valstu sistēmās. ES Pagaidu aizsardzības direktīvas īstenošana nodrošina, ka bēgļi var justies droši ES valstīs visā reģionā, un sniedz bēgļiem juridisku pamatu, lai viņi varētu piekļūt tiesībām un pakalpojumiem. Tas ietver tiesības, kas ļauj bēgļiem piekļūt darba tirgum un nodrošināt pienācīgu darbu. Turpmāk praktisko, administratīvo un juridisko šķēršļu novēršana, kas traucē izmantot tiesības, būs būtiska daļa no atbalsta viņu ilgtspējīgai palikšanai uzņemošajās valstīs. Ir svarīgi atbalstīt viņu ātru un efektīvu iekļaušanu valstu sistēmās, lai

veicinātu pašpietiekamību un mazinātu aizsardzības riskus, kas var rasties, ja bēgļi nespēj nodrošināt savas pamatvajadzības.

Mēs apzināmies gaidāmos izaicinājumus: kara sekas kļūst arvien jūtamākas, radot ekonomisko ietekmi bēgļu uzņemšanas valstīs un ārpus tām. Tuvākajos mēnešos gaidāms degvielas trūkums un inflācija. Uzņemšanas un izmitināšanas iespējas, tāpat kā sociālās labklājības sistēmas, ir noslogotas. Neraugoties uz šo realitāti, es joprojām esmu pārliecināta par solidaritāti un radošumu, politisko gribu un praktisko atbalstu, ko uzņemošo valstu valdības, kopienas un partneri ir izrādījuši pēdējo desmit mēnešu laikā – līdzšinējās atbildes ātrums un vispusība ir apliecinājums tam, ko var panākt, ja mēs strādājam kopā. Es izmantoju šo iespēju, lai vēlreiz uzsvērtu valsts un vietējo nevalstisko organizāciju, tostarp bēgļu vadīto organizāciju, izšķirošo lomu, kas kopš 24. februāra pirmās reaģēja uz neatliekamajām humānajām vajadzībām. Šīs organizācijas arī turpmāk būs mūsu kolektīvās sagatavošanās un reaģēšanas pamats, un tām ir nepieciešams mūsu atbalsts, lai turpinātu stiprināt savas spējas.

Es nevērtēju par zemu to, ko mēs lūdzam, kad mudinām savus partnerus turpināt iesākto. Situācija joprojām ir neprognozējama, un mums jāturpina reaģēt uz visneaizsargātāko bēgļu, jo īpaši gados vecāku cilvēku, personu ar invaliditāti un bērnu un pusaudžu bez pavadoņiem, vajadzībām. Es ticu, ka kopā mēs varam atrast veidus, kā sadarboties, lai nodrošinātu, ka cilvēki, kas bija spiesti pamest Ukrainu, turpina rast drošību, palīdzību un aizsardzību, līdz viņi varēs droši atgriezties mājās.

Paskāle Moro

Reģionālā bēgļu koordinatore situācijai Ukrainā
UNHCR, Eiropas reģionālā direktore

> Pārskats

Reģionālā plānotā atbilde (2023. gada janvāris-decembris)

4.035 M

Bēgļu mērķgrupa

120 K

Uzņēmošo kopienu locekļu
mērķgrupa

\$1.7 B

Kopējās finanšu
vajadzības (USD)

243¹

Iesaistīto partneru

REĢIONS	FINANŠU PRASĪBAS (USD)	IESAISTĪTO PARTNERU
Bulgārija	43,387,258	18
Čehijas Republika	81,578,288	4
Igaunija	9,135,766	14
Ungārija	62,741,799	37
Latvija	11,989,791	14
Lietuva	17,813,459	10
Moldovas Republika	426,961,899	73
Polija	709,399,440	83
Rumānija	153,603,900	34
Slovākija	80,126,073	28
Reģionālais atbalsts	88,757,581	7

¹ Šis skaitlis atspoguļo kopējo partneru skaitu, kas darbojas reģionālā mērogā, un partnerus skaita tikai vienu reizi, pat ja tie darbojas vairāk nekā vienā valstī. Valstu nodaļās ir norādīts partneru absolūtais skaits katrā valstī.

REĢIONĀLAIS PĀRSKATS

Kopsavilkums

Aprītēs viens gads kopš karadarbības sākuma, un karš Ukrainā ir izraisījis milzīgu piespiedu pārvietošanas un humāno krīzi. Bēgļus uzņemošo valstu reakcija ir pilna uzņemšanas gara un neizsīkstoša dāsnuma, jo ģimenes un kopienas ir vērušas savas durvis miljoniem bēgļu no Ukrainas. Vietējā reakcija, ko vadīja valsts un pašvaldību iestādes visā reģionā, bija tikpat ievērojama: brīvprātīgo pulki, valsts un vietējās nevalstiskās organizācijas un pilsoniskās sabiedrības aktīvisti, tostarp daudzi no tiem, kas iepriekš nekad nav strādājuši bēgļu vidē, ukraiņu diasporas kopienas un paši bēgļi – visi mobilizējās, lai nodrošinātu aizsardzību un palīdzību tiem, kas bēg no vardarbības.

Tajā pašā laikā humānās palīdzības partneri uzņemošo valstu valdību vispārējā vadībā ir atbalstījuši un papildinājuši valsts reaģēšanas pasākumus, veicot koordinētu un iekļaujošu intervenci. Daudzas no šīm darbībām tika ietvertas sākotnējā Reģionālajā bēgļu rīcības plānā (BRP), kas tika uzsākts 2022. gada marta sākumā, pārskatīts 2022. gada aprīlī un pielāgots 2022. gada oktobrī, lai ņemtu vērā ar ziemu saistītās un citas prioritātes, kas parādījās visās BRP valstīs.²

Situācija 2023. gada sākumā joprojām rada nopietnas bažas, un joprojām ir nepieciešama koordinēta humānā palīdzība reģionālā līmenī. Decembra beigās aptuveni 4,9 miljoni cilvēku bija reģistrējušies pagaidu aizsardzībai³ vai līdzīgai valsts aizsardzības shēmai Eiropā, un, raugoties nākotnē, ir paredzams, ka bēgļi turpinās ierasties, ņemot vērā notiekošo konfliktu un bargo ziemu, ko vēl vairāk saasina uzbrukumi Ukrainas enerģētikas un civilajai infrastruktūrai.

Šajā plānā, kas aptver darbības no 2023. gada janvāra līdz 2023. gada decembrim, ir izklāstīta daudzu partneru, daudzozaru reaģēšanas stratēģija un 243 dažādu partneru finansiālās

² UNHCR, [Situācija Ukrainā: Pielāgošana – Reģionālais bēgļu rīcības plāns – 2022. gada marts-decembris](#), 2022. gada oktobris.

³ UNHCR definē pagaidu aizsardzību kā pragmatisku starptautiskās aizsardzības "instrumentu", ko dažkārt izmanto kā ārkārtas reakciju uz patvēruma meklētāju masveida pārvietošanos, nodrošinot tūlītēju aizsardzību pret izraidīšanu un minimālu pamata atbilstību. Reaģējot uz karu Ukrainā, 2022. gada 4. martā ES sāka piemērot Pagaidu aizsardzības direktīvu (PAD); sk. 2022. gada 4. marta [https://eur02.safelinks.protection.outlook.com/?url=https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022D0382&from=EN&data=05|01|sturm@unhcr.org|ee4f45747c3a42c0955008dadf426ccb|e5c37981666441348a0c6543d2af80be|0|0|638067773631065839|Unknown|TWFpbGZsb3d8eyJWljojoiMC4wLjAwMDAiLCJQIjoiV2luMzliLlCjB-Til6lk1haWwiLCJXVCi6Mn0=|3000|||&sdata=oStzmv/cay8ZVV7XKi4vl91r0aJXZf38+ZTV38PErX8=&reserved=0Padomes_Istenošanas_lēmumu_\(ES\)_2022/382](https://eur02.safelinks.protection.outlook.com/?url=https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022D0382&from=EN&data=05|01|sturm@unhcr.org|ee4f45747c3a42c0955008dadf426ccb|e5c37981666441348a0c6543d2af80be|0|0|638067773631065839|Unknown|TWFpbGZsb3d8eyJWljojoiMC4wLjAwMDAiLCJQIjoiV2luMzliLlCjB-Til6lk1haWwiLCJXVCi6Mn0=|3000|||&sdata=oStzmv/cay8ZVV7XKi4vl91r0aJXZf38+ZTV38PErX8=&reserved=0Padomes_Istenošanas_lēmumu_(ES)_2022/382). Lai gan PAD ir ES mehānisms, līdzīgas valsts aizsardzības shēmas ir ieviestas arī valstīs, kas nav ES dalībvalstis, tostarp Islandē, Norvēģijā, Šveicē, Melnkalnē, Serbijā un Apvienotajā Karalistē. Šis skaits var iekļaut vienas un tās pašas personas vairākkārtēju reģistrāciju divās vai vairāk ES+ valstīs; reģistrāciju, kas dažādu iemeslu dēļ nav pabeigta, vai to bēgļu reģistrāciju, kuri ir devušies tālāk, tostarp ārpus Eiropas.

vajadzības, atbalstot Bulgārijas, Čehijas, Igaunijas, Ungārijas, Latvijas, Lietuvas, Moldovas Republikas, Polijas, Rumānijas, Slovākijas un Ungārijas uzņemošo valstu valdības.

BRP ietver arī finanšu prasības saistībā ar pasākumiem Baltkrievijā, kā arī partneru sniegto tehnisko atbalstu, lai nodrošinātu reģionālo saskaņotību un koordināciju.

Tāpat kā 2022. gadā, arī 2023. gada BRP mērķis ir nodrošināt bēgļiem piekļuvi aizsardzībai un palīdzībai bez diskriminācijas, tostarp tiesībām, kas saistītas ar pagaidu aizsardzību vai līdzīgiem juridiskiem statusiem uzņemošajās valstīs. Īpaša uzmanība tiks pievērsta tiem bēgļiem, kuri jau ir vai var kļūt neaizsargāti, jo humānā palīdzība ir samazināta, un viņi vairs nevar izmantot ietaupījumus vai paļauties uz ģimenes un draugu palīdzību, kā arī viņiem var rasties grūtības atrast darbu. Šajā ziņā izšķiroša nozīme būs cilvēku ar īpašām vajadzībām apzināšanai, kuriem tiks sniegta specializēta palīdzība. Turklāt, lai gan 2022. gada BRP galvenā uzmanība bija vērsta uz steidzamu aizsardzības pakalpojumu un humānās palīdzības sniegšanu ierašanās brīdī, 2023. gada plānā uzsvars likts arī uz bēgļu sociālekonomisko iekļaušanu, atzīstot problēmas, ar kurām saskaras bēgļi, kad viņu atrašanās uzņemošajās valstīs kļūst aizvien ilgāka. Tā kā situācija Ukrainā ir ieilgusi jau otro gadu, atbalstot kopienu spēju sniegt pakalpojumus un palīdzību bēgļiem, tiks novērsta resursu pārlietu liela izmantošana un saglabāta spēcīgā solidaritātes kultūra, kas vērojama uzņemošajās valstīs. Šajā kontekstā atbalsts uzņemošajām kopienām attieksies uz atbalstu iestādēm, pakalpojumiem un infrastruktūrai, ko izmanto gan bēgļi, gan uzņemošo kopienu locekļi, it īpaši pilsētu teritorijās. Tas ir ļoti svarīgi arī, lai veicinātu solidaritāti un sociālo saliedētību starp uzņemošo un bēgļu kopienām.

2023. gadā īpaša uzmanība atkal tiks pievērsta Moldovas Republikai kā valstij, kas nav ES dalībvalsts. Tur mērķa iedzīvotāju skaitā tiks iekļautas arī uzņemošās kopienas, kurās bēgļu uzņemšanas slodze ir īpaši sasprindzinājusi vietējās spējas un radījusi spiedienu uz ierobežotajiem resursiem. Saskaņā ar Globālo paktu par bēgļiem ir svarīgi veicināt paredzamāku un taisnīgāku atbildību un sloga sadali, lai mazinātu spiedienu uz Moldovas sabiedrību un atbalstītu to, lai tā varētu nodrošināt uzņemošo un bēgļu kopienu vajadzības valstī.

1. daļa: Pašreizējā situācija

Situācijas pārskats

Kopš karadarbības saasināšanās 2022. gada februārī gandrīz trešdaļa Ukrainas iedzīvotāju ir bijuši spiesti pamest savas mājas, padarot to par vienu no lielākajām cilvēku pārvietošanas krīzēm mūsdienu pasaulē. Ukrainā humānā palīdzība ir nepieciešama vairāk nekā 17,6 miljoniem cilvēku, tostarp 6,3 miljoniem cilvēku, kas kara dēļ pārvietoti valsts teritorijā.⁴

Reaģējot uz vērienīgo bēgļu situāciju, Eiropas Savienība 2022. gada 4. martā sāka piemērot Pagaidu aizsardzības direktīvu, kuras darbības termiņš nesens tika pagarināts līdz 2024. gada martam. 2022. gada decembra beigās vairāk nekā 4,9 miljoni bēgļu no Ukrainas bija reģistrējušies pagaidu aizsardzībai vai līdzīgām valsts aizsardzības shēmām visā Eiropā.

Saskaņā ar jaunākajiem pieejamajiem datiem valstīs, kas piedalās BRP, sievietes un bērni veido 86% no kopējā bēgļu skaita. Kopējais bērnu īpatsvars ir aptuveni 39%, bet aptuveni 9% ir vecāka gadagājuma cilvēki. Turklāt UNHCR jaunākajā Reģionālās aizsardzības analīzes ziņojumā par Ukrainai kaimiņos esošajām valstīm⁵ secināts, ka lielākā daļa respondentu (78%) ir šķirti no saviem tuvākajiem ģimenes locekļiem, un galvenais iemesls ir pārvietošanās brīvības ierobežojumi vīriešiem iesaukuma dēļ. No tiem, kas ceļoja ar pavadoni, 5% ceļoja kopā ar neradniecīgiem bērniem. Lai gan 32% respondentu dzīvo īrētās apmešanās vietās, lielākā daļa – aptuveni 64% – ir vai nu izmitināti, vai arī dzīvo kolektīvās vietās, plānotās vietās un uzņemšanas vai tranzīta centros. Divpadsmit procentiem respondentu uzņemošajā valstī ir radnieki. Saskaņā ar jaunāko UNHCR Reģionālo ieceres ziņojumu, lai gan lielākā daļa aptaujāto bēgļu kaimiņvalstīs cer kādu dienu atgriezties Ukrainā (81%), pagaidām lielākā daļa bēgļu plāno turpināt uzturēties savā pašreizējā uzņemošajā valstī, un tikai 13% plāno atgriešanos tuvāko trīs mēnešu laikā. Galvenais šķērslis, kas bēgļiem traucē atgriezties, ir drošības un aizsardzības situācija sākotnējās dzīvesvietās, kā arī bažas par pamatpalīdzību un atbilstošu dzīves apstākļu pieejamības trūkumu.⁶

Arī 2023. gada pirmajā ceturksnī humānās palīdzības pasākumos Ukrainā un kaimiņvalstīs galvenā uzmanība tiks pievērsta bargās ziemas seku mazināšanai, ko vēl vairāk saasinājuši Ukrainā notikušie uzbrukumi enerģētikas un civilajai infrastruktūrai, kā arī cenu kāpumam pasaulē. Piekļuve ziemā nepieciešamajai palīdzībai ir sevišķi sarežģīta un ļoti svarīga neaizsargātām grupām, piemēram, vecāka gadagājuma cilvēkiem un personām ar invaliditāti, kā arī sievietēm un bērniem, kas veido lielāko daļu bēgļu, un ir nepieciešams turpmāks atbalsts, lai izvairītos no neaizsargātības pastiprināšanās un iespējamās nevēlamu pielāgošanās mehānismu rašanās.

2023. gadā starptautiskā reakcija uz bēgļu situāciju Ukrainā arī turpmāk sniegs atbalstu valdības virzītiem centieniem un balstīsies uz partnerības principiem, kas reglamentē humānās palīdzības darbību, proti, vienlīdzību, pārredzamību, uz rezultātiem vērstu pieeju, atbildību un savstarpējo

⁴ OCHA, [Globālais humānās palīdzības pārskats](#), 2022. gada 29. novembris.

⁵ UNHCR, [Bēgļu no Ukrainas pārvietošanas modeli, aizsardzības riski un vajadzības – Reģionālās aizsardzības analīze Nr. 1](#), 2022. gada 26. oktobris.

⁶ UNHCR, [Dzīve uz pauzes: bēgļu no Ukrainas ieceres un perspektīvas Nr. 2](#), 2022. gada septembris.

papildināmību. Papildus milzīgajam atbalstam, ko sniedz uzņemošās valstis, galvenā uzmanība joprojām tiek pievērsta vietējām kopienām un vietējiem aktīvistiem, tostarp brīvprātīgajiem, pašvaldībām, valsts un vietējām nevalstiskajām organizācijām, pilsoniskās sabiedrības grupām, kā arī bēgļu un sieviešu vadītām organizācijām. Šīs ieinteresētās personas, kas darbojas uz vietas jau labu laiku pirms krīzes sākuma, ir uzkrājušas bagātīgu pieredzi, spējas un vietējās zināšanas, kas ir ļoti svarīgas, lai reaģētu uz krīzi, jo īpaši tāpēc, ka galvenā uzmanība tiek pievērsta nevis reaģēšanai ārkārtas situācijās, bet gan iekļaušanai un sociālajai saliedētībai. Spēcīga solidaritāte un praktiskais atbalsts no starptautiskās kopienas puses, saskaņā ar Globālo paktu par bēgļiem, būs svarīgāks nekā jebkad agrāk, jo īpaši ņemot vērā arvien pieaugošo spriedzi valstu un vietējās spējās un pakalpojumos sarežģītā un nedrošā pasaules ekonomiskajā situācijā.

Mērķgrupa

Paredzams, ka no vairāk nekā 4,9 miljoniem bēgļu no Ukrainas, kas līdz decembra vidum reģistrējušies pagaidu aizsardzībai vai līdzīgai valsts aizsardzības shēmai visā Eiropā, vismaz 80% plāno palikt savās pašreizējās uzņemošajās valstīs, līdz karadarbība norims un situācija uzlabosies. Risinājumi bēgļu situācijai kopumā ir pāriešana no ārkārtas situācijas akūtās fāzes uz efektīvu un noturīgu iekļaušanu valsts sistēmās un dienestos, aizsardzības telpas saglabāšanu un mērķtiecīgu atbalstu visneaizsargātākajiem iedzīvotājiem. Tomēr, ņemot vērā notiekošo karadarbību, bargos ziemas apstākļus, kā arī degvielas un atbilstošas pajumtes trūkumu valsts teritorijā, visticamāk, turpināsies jaunu cilvēku pārvietošana no Ukrainas. Šie jaunie iebraucēji var saskarties ar īpašām grūtībām, lai apmierinātu savas pamatvajadzības, un ir mazāk pielāgoti ar pārvietošanu saistītiem satricinājumiem, tāpēc ir nepieciešams turpināt ieguldīt līdzekļus sagatavošanās pasākumos un ārkārtas palīdzības sniegšanā.

2023. gadā BRP iedzīvotāju skaits ietver bēgļus no Ukrainas, kā arī trešo valstu pilsoņus (TVP), kuriem nepieciešama starptautiskā aizsardzība, un cilvēkus, kuri ir bezvalstnieki vai kuriem draud bezvalstniecība.⁷ Uzņemošās kopienas ir iekļautas tikai Moldovas Republikas mērķa iedzīvotāju skaitā. ES teritorijā uzņemošo kopienu locekļi nav iekļauti BRP kā personas, kurām paredzēts sniegt palīdzību, taču plānā ir pievērsta uzmanība ietekmēto uzņemošo iedzīvotāju vajadzībām kopienu līmenī, lai paplašinātu kopienu resursus un pakalpojumus, kas var būt noslogoti bēgļu ierašanās dēļ.

Plānošanas skaitļi BRP ir saskaņoti pēc konsultācijām ar valdībām un starpaģentūru partneriem, un tie atspoguļo prognozēto iedzīvotāju skaitu, kam 2023. gadā būs nepieciešama BRP partneru palīdzība. Šis skaits ļauj veikt plānošanu, programmēšanu un budžeta plānošanu. Prognozētie iedzīvotāji, kuriem 2023. gadā būs nepieciešama palīdzība, iekļauj bēgļus, kas jau atrodas BRP valstīs, kā arī prognozētos jauniebraucējus, kuri saņems palīdzību tranzītā, un tos, kuri paliks savā galamērķa valstī. Dažiem tranzītā esošiem bēgļiem atkarībā no viņu vajadzībām var būt nepieciešama noteikta veida palīdzība vairāk nekā vienā valstī. Partneri vairākās BRP valstīs turpina sniegt palīdzību daudziem cilvēkiem, kuri ir ieceļojuši, bet pēc tam dodas tālāk – šī

⁷ Vienkāršības labad turpmāk lietots termins "bēgļi no Ukrainas", ar to saprotot no Ukrainas bēgošos, kā arī trešo valstu pilsoņus, kuriem vajadzīga starptautiska aizsardzība, un personas, kas ir bezvalstnieki vai kurām draud bezvalstniecības risks, atkarībā no situācijas. Trešo valstu pilsoņi ir personas, kuras ir aizbēgušas no Ukrainas, bet tā nav viņu dzimtene, un kurām, iespējams, ir vajadzīga starptautiska aizsardzība.

neatliekamā palīdzība, proti, uzraudzīt ieceļotājus no Ukrainas iespējas bez diskriminācijas piekļūt teritorijai, saņemt aizsardzību un izmantot savas tiesības, kā arī atbalstīt uzņemošo valstu valdības, lai stiprinātu bēgļu uzņemšanas vietas, atvieglotu izmitināšanas iespējas, nodrošinātu ar pamatlīdzekļiem un skaidru naudu pamatvajadzību nodrošināšanai, ir ļoti svarīga, un to ir nepieciešams atbalstīt ar BRP starpniecību. Tajā pašā laikā 2023. gada laikā daudzi bēgļi, visticamāk, paliks uzņemošajā valstī, kamēr viņu situācija zināmā mērā normalizēsies un viņi meklēs iespējas iekļauties vietējā sabiedrībā. Ļoti svarīgi ir atbalstīt tos partnerus, kas veicina sociālekonomisko iekļaušanu, jo viņu darbība paver ceļu uz ilgtermiņa risinājumiem.

Iespējams, ka šis plānošanas skaits precīzi nesakrīt ar iedzīvotāju skaitu, kas attiecīgajā brīdī ir visās valstīs tik dinamiskā un strauji mainīgā vidē, taču to mērķis ir atspoguļot nākamajam gadam nepieciešamo resursu apjomu.

Bēgļu mērķgrupa

Valsts	Bēgļi, kas reģistrēti pagaidu aizsardzībai vai līdzīgām valsts aizsardzības shēmām 2022. gada decembra beigās ⁸	Mērķgrupa 2023. gadā
Bulgārija	149 268	200,000
Čehija	473 216	500,000
Igaunija	41 432	115,000
Ungārija	33 273	200,000
Latvija	44 367	120,000
Lietuva	72 302	150,000
Moldovas Republika	102 000 ⁹	200,000
Polija	1 508 338	2,000,000
Rumānija	101,733	350,000
Slovākija	104,764	200,000
Kopā	2,630,693	4,035,000

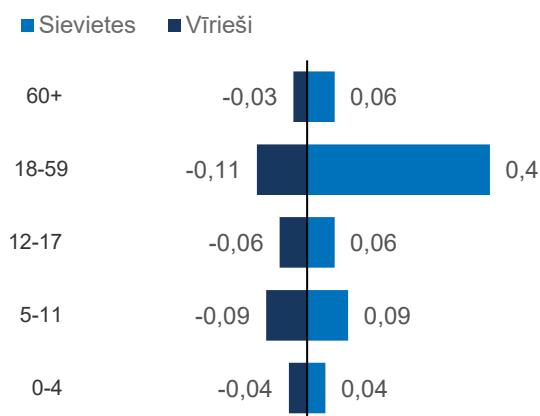
Uzņemošo iedzīvotāju mērķgrupa

Valsts	Mērķgrupa 2023. gadā
Moldovas Republika	120,000
Kopā	120,000

⁸Šis skaits var iekļaut vienas un tās pašas personas vairākkārtēju reģistrāciju divās vai vairāk ES+ valstīs; reģistrāciju, kas dažādu iemeslu dēļ nav pabeigta, vai to bēgļu reģistrāciju, kuri ir devušies tālāk, tostarp ārpus Eiropas. Skatīt [UNHCR operatīvo datu portālu https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine](https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine). Skaitļi par pagaidu aizsardzību ir balstīti uz datiem, kas bija pieejami 2022. gada decembra beigās. Tie var nedaudz atšķirties no faktiskajiem 2022. gada beigu skaitļiem, jo valstu ziņošanas termiņi atšķiras un parasti tiek veikti atjauninājumi un korekcijas ar atpakaļejošu spēku.

⁹ 2022. gada decembrī pagaidu aizsardzības juridiskais statuss Moldovā vēl nebija spēkā. Šeit iekļautais skaits atspoguļo to bēgļu no Ukrainas skaitu, kuri valstī ieceļoja pēc 2022. gada 24. februāra un kuri saskaņā ar ārkārtas likumu valstī uzturējās likumīgi, pamatojoties uz valdības robežšķērsošanas datiem.

Sadalījums pēc vecuma un dzimuma

 13 to 15%
Personas ar invaliditāti

 66%
Sievietes un meitenes

 34%
Vīrieši un zēni

Reģionālās aizsardzības vajadzības, neaizsargātība un riski

UNHCR veiktie aizsardzības uzraudzības pasākumi ir identificējuši vairākus galvenos aizsardzības riskus bēgļiem no Ukrainas apkārtējās valstīs.

Lai gan Pagaidu aizsardzības direktīvas (PAD) īstenošana ES un līdzīga tiesiskā regulējuma ieviešana citās valstīs daudziem ir nodrošinājusi ātru piekļuvi aizsardzībai un tiesībām, pētījumi liecina, ka pastāv vairāki praktiski, administratīvi un juridiski šķēršļi, kas ierobežo piekļuvi tiesībām.¹¹ Šie šķēršļi būtiski ietekmē cilvēku iespējas piekļūt dažādām tiesībām, tostarp izglītībai, sociālajai aizsardzībai, apmešanās vietai, pienācīgam darbam un veselības aprūpei. Ir konstatētas arī nepilnības saskaņošanas jomā starp valstīm attiecībā uz pagaidu aizsardzības saņēmējiem piešķirtajām tiesībām. Turklāt dažos gadījumos trešo valstu pilsoņiem un bezvalstniekiem joprojām bija grūti piekļūt pagaidu aizsardzības reģistrācijas procedūrām. Dažos gadījumos dažādi laikposmi, kas pavadīti ārpus uzņemošās valsts, var negatīvi ietekmēt juridisko statusu un piekļuvi noteiktiem pabalstiem, piemēram, izmitināšanai un finansiālai palīdzībai. Visi šie faktori var ierobežot efektīvu iekļaušanos valstu sistēmās, mazinot patstāvības iespējas un palielinot aizsardzības riskus un nevēlamus pielāgošanās mehānismus, kas var rasties, ja bēgļi nespēj nodrošināt savas pamatvajadzības un sniegt ieguldījumu uzņemošās valsts sabiedrībā.

Saskaņā ar UNHCR Reģionālās aizsardzības analīzes datiem¹² ģimenes nošķiršana ir raksturīga bēgļu no Ukrainas krīzes iezīme, jo 78% aptaujāto bēgļu norādīja, ka, izceļojot no Ukrainas, viņi ir bijuši šķirti no tuviem ģimenes locekļiem. Pašreizējā situācijā ģimenes šķiršanās biežuma dēļ ir izveidojies ievērojams skaits mājsaimniecību, kurās ir tikai viens aprūpētājs (galvenokārt viena sieviete). Ģimenes nošķiršana bēgļu kontekstā var palielināt vairākus aizsardzības riskus, tostarp ar dzimumu saistītu vardarbību (DSV), cilvēku tirdzniecību, ekspluatāciju, izolāciju un pakļaušanu

¹⁰ Plānošanas nolūkiem aprēķināts, ka personu ar invaliditāti īpatsvars ir no 13% (pirmskara aprēķini par personām ar invaliditāti, kurām nepieciešama palīdzība, Ukrainas humāno vajadzību pārskatā 2021. gadam) līdz 15% (saskaņā ar PVO kritērijiem).

¹¹ UNHCR, [PAD direktīvas īstenošana – Pēc sešiem mēnešiem](#), 2022. gada oktobris.

¹² UNHCR, [Reģionālās aizsardzības analīze Nr. 1: bēgļu no Ukrainas pārvietošanas modeļi, aizsardzības riski un vajadzības](#), 2022. gada oktobris.

potenciāli traumatiskiem notikumiem, īpaši bērniem bez pavadoņiem un no ģimenes nošķirti bērniem, vecāka gadagājuma cilvēkiem un personām ar invaliditāti.

24% aizsardzības uzraudzības respondentu ziņoja par vismaz vienu ģimenes locekli ar īpašām vajadzībām, tostarp personām ar invaliditāti, nopietnām medicīniskām vajadzībām, vecāka gadagājuma cilvēkiem un nošķirti vai bez pavadoņiem palikušiem bērniem. Personas ar īpašām vajadzībām var saskarties ar šķēršļiem, kas neļauj tām pilnībā izmantot savas tiesības vai piekļūt nepieciešamajiem pakalpojumiem, un var saskarties ar paaugstinātu diskriminācijas, ļaunprātīgas izmantošanas, vardarbības un nevērības riskiem pārvietošanas laikā un patvēruma valstī. Aizsardzības uzraudzības dati liecina, ka mājsaimniecībām, kurās ir viena vai vairākas personas ar īpašām vajadzībām, var būt mazāk resursu un ierobežotāka piekļuve atbalsta tīkliem uzņemošajās valstīs nekā citām bēgļu iedzīvotāju grupām. Daudziem var būt ierobežota piekļuve informācijai par esošajiem pakalpojumiem (tostarp veselības aprūpes pakalpojumiem) un ierobežota piekļuve nodarbinātības iespējām, tostarp ģimenes locekļiem, kuriem ir jānodrošina aprūpe mājās. Pētījumi arī liecina, ka paaugstināta riska personas saskaras ar lielākiem šķēršļiem, lai piekļūtu savām pagaidu aizsardzības saņemšanas tiesībām, un viens no galvenajiem iemesliem ir tas, ka nav sistemātiski apzinātas viņu īpašās vajadzības.¹³ Ilgstošā krīze saasina stresa situācijas un no tā izrietošo vajadzību pēc garīgās veselības un psihosociālā atbalsta (GVPSA) pakalpojumiem. Nepievēršanās garīgās veselības vajadzībām un nevēlēšanās saņemt šādu atbalstu stigmatizācijas dēļ var izraisīt lielāku stresu, atstumtību un sociālo izolāciju.

Viena no galvenajām problēmām ir arī piekļuve civilajiem dokumentiem; 31% aizsardzības uzraudzības respondentu nav starptautisko biometrisku pasu, kas nodrošina lielāku pārvietošanās brīvību. Turklāt dati, kas bija pieejami pirms starptautiskā bruņotā konflikta saasināšanās, liecina, ka Ukrainas iedzīvotāju vidū ir grupas, kurās ir bezvalstnieki vai kurām var trūkt pilsonības dokumentu, kas nepieciešami, lai iegūtu vai apstiprinātu Ukrainas pilsonību, un tādēļ tām draud bezvalstniecības risks. To apstiprina arī uzņemošajās valstīs notiekošās uzraudzības un juridiskās palīdzības darbības. Lai gan valstis ir ieviesušas elastīgas pieejas attiecībā uz dokumentāciju personām, kas starptautiskā bruņotā konflikta rezultātā vēlas pamest Ukrainu, uzticama piekļuve pilsoņu dokumentiem daudziem bēgļiem, visticamāk, kļūs par nopietnu problēmu, lai viņiem nodrošinātu pastāvīgu piekļuvi tiesībām un pakalpojumiem. Kad apstākļi to atļaus, atgriešanos var kavēt arī civilo dokumentu trūkums.

Sistemātiska bez pavadoņa palikušo un no ģimenes nošķirto bērnu identificēšana un reģistrēšana uzņemošo valstu iestādēs joprojām ir problēma, kas ievērojami palielina risku, ka šie bērni paliks ārpus valsts bērnu aizsardzības sistēmām, kavējot viņu piekļuvi aizsardzībai un pakalpojumiem. Vairākās valstīs ir ierobežota piekļuve likumīgu aizbildņu iecelšanas sistēmām vai arī pastāv problēmas, kas saistītas ar esošo aprūpes sistēmu pārskatīšanu, kuras dažos gadījumos tika izveidotas ārkārtas situācijā laika trūkuma dēļ. Tiek ziņots, ka trūkst piemērotu aprūpētāju profilu, un iecelšanas procedūras var būt sarežģītas un laikietilpīgas. BRP partneri ir novērojuši, ka bez pavadoņa palikušie un no ģimenes nošķirtie bērni netiek sistemātiski iekļauti valsts bērnu

¹³ UNHCR, [PAD direktīvas īstenošana – Pēc sešiem mēnešiem](#), 2022. gada oktobris.

aizsardzības sistēmās, kā dēļ attiecībā uz šiem bērniem netiek uzsāktas līdzvērtīgas procedūras, kas atbilstu valsts mēroga procedūrām, kuras tiek piemērotas šo bērnu labākajās interesēs. Tas jo īpaši attiecas uz to bērnu situāciju, kuri ieradušies no Ukrainas aprūpes iestādēm.

Ņemot vērā notiekošo konfliktu un nedrošo situāciju izmitināšanas un institucionālās aprūpes struktūrās, ir jāturpina aizstāvība un izpratnes veicināšana par riskiem, kas saistīti ar iespējamo bērnu atgriešanos Ukrainā, jo īpaši ziemā.

Tāpat kā vairumā bēgļu un konflikta apstākļu, pieaug risks, ka var notikt dažāda veida DSV, turklāt sievietes un meitenes ir pakļautas paaugstinātam riskam visos pārvietošanas posmos. Bēgļi no Ukrainas ir ziņojuši par seksuālu vardarbību, kas saistīta ar konfliktu militāri kontrolētos apgabalos, kā arī par cilvēku tirdzniecības seksuālai izmantošanai riskiem robežpunktos, ceļojuma laikā vai pēc ierašanās uzņemtajā valstī. Ir ziņots arī par izmantošanu, uzmākšanos un ļaunprātīgu izturēšanos privātās un publiskās apmešanās vietās, transportā un citos pamatpakalpojumos, kas bēgļiem ir pieejami. Jaunietes, romu tautības sievietes un LGBTIQ+ personas var saskarties ar papildu DSV un cilvēku tirdzniecības riskiem diskriminācijas un/vai uzmākšanās rezultātā, kas traucē piekļūt pamatvajadzībām un aizsardzības pakalpojumiem.

Šķēršļi, kas kavē DSV cietušām personām piekļūt pakalpojumiem, ir dažādi, un bieži vien ir saistīti ar problēmām, kas kavē piekļuvi cita veida pakalpojumiem, tostarp valodas zināšanas un informācijas trūkums par specializētajiem pakalpojumiem (gan par to pieejamību, gan par to, kā tiem piekļūt). Kā problēma tika minēta arī stigmatizācija saistībā ar ziņošanu par DSV un piekļuvi garīgās veselības aprūpes pakalpojumiem. Cietušajiem šādi šķēršļi var radīt dzīvībai bīstamas sekas, tostarp gadījumos, kas saistīti ar seksuālu vardarbību, kad ir ļoti svarīgi savlaicīgi iejaukties. Dažās valstīs Ukrainas garīgās veselības aprūpes speciālisti iesaistās, lai novērstu trūkumus, un ir pierādījuši, ka tie ir veiksmīgs sākumposms personām, kas cietušas no vardarbības pret ģimeni. Obligātās ziņošanas likumi, kā arī citi juridiski, reglamentējoši vai politiski pasākumi joprojām ir galvenie kavēkļi cietušo personu piekļuvei specializētai veselības aprūpei, jo īpaši seksuālās un reproduktīvās veselības aprūpei, tostarp dzīvību glābjošai aprūpei pēc izvarošanas. Dažos gadījumos izvarošanas klīniskās ārstēšanas protokolu nav, tie netiek efektīvi un sistemātiski īstenoti vai arī pilnībā neatbilst Pasaules Veselības organizācijas vadlīnijām. Piekļuve seksuālās un reproduktīvās veselības aprūpes pakalpojumiem ir problēma daudzos reģionos, jo īpaši cietušajām jaunietēm. Juridiski ierobežojumi attiecībā uz avārijas kontracepciju vai nepieciešamība izrakstīt recepti arī var kavēt piekļuvi efektīvai atbildes reakcijai uz DSV, jo īpaši gadījumos, kad bēgļi vai nu nevar piekļūt ārstam, vai viņiem trūkst līdzekļu, lai iegādātos nepieciešamo. Svarīgs starpnozaru uzdevums šajā atbildes reakcijā joprojām ir seksuālās un reproduktīvās veselības pieejamības veicināšana un sistēmu stiprināšana.

Bēgļi ziņoja, ka skaidra nauda bija viena no visbiežāk sastopamajām steidzamajām vajadzībām, lai nodrošinātu pamatvajadzības, piemēram, apmešanās vietu un darbu. Patiesi, apmešanās vietas, visticamāk, kļūs par spiedīgu problēmu, jo bēgļus uzņemtajās valstīs turpinās pieaugt īres un enerģijas cenas.

2. daļa: Reģionālā aizsardzības un risinājumu stratēģija

Reģionālā aizsardzības un risinājumu stratēģija ir vērsta uz četrām galvenajām jomām:

- Nodrošināt, lai visiem bēgļiem no Ukrainas bez diskriminācijas arī turpmāk būtu pieeja teritorijai, juridiskajam statusam un tiesībām uzņemošajās valstīs saskaņā ar Pagaidu aizsardzības direktīvas noteikumiem vai attiecīgajiem valsts tiesiskās aizsardzības noteikumiem un attiecīgajiem starptautiskajiem, reģionālajiem un valsts tiesību aktiem bēgļu un cilvēktiesību jomā.
- Pastiprināt atbildību cietušo iedzīvotāju priekšā, izmantojot savstarpēju saziņu ar kopienām, efektīvus atgriezeniskās saites un reaģēšanas mehānismus un kopienā balstītu pieeju, palielinot bēgļu no Ukrainas piekļuvi informācijai un informētību par viņu tiesībām, kā arī piekļuvi palīdzībai un pakalpojumiem, izmantojot kopienas vēlamos un uzticamos kanālus, un strādāt, lai atbalstītu kopienu aktīvistu, tostarp bēgļu un sieviešu vadīto organizāciju un citu kopienu organizāciju, jēgpilnu līdzdalību un paplašinātu iespējas.
- Atbalstīt tūlītēju palīdzību paaugstināta riska personām, īpašu uzmanību pievēršot DSV un cilvēku tirdzniecības novēršanai, riska mazināšanai un reaģēšanai uz identificētiem gadījumiem. Aizsargāt bērnus un citus bēgļus ar īpašām vajadzībām un dažādām vecuma, dzimuma un atšķirīgām iezīmēm, kas viņus pakļauj papildu aizsardzības riskiem. Tas ietvers pasākumus, kas vērsti uz garīgās veselības un psihosociālās labklājības veicināšanu.
- Visbeidzot, šajā stratēģijā galvenā uzmanība tiks pievērsta efektīvas iekļaušanas veicināšanai valstu sistēmās, tostarp veselības aprūpes, izglītības, izmitināšanas, sociālās aizsardzības, darba tirgus un citās sistēmās, bez diskriminācijas un vienlīdzīgi ar valsts pilsoņiem. Tiek veicināta efektīva iekļaušana valstu sistēmās kā līdzeklis bēgļu aizsardzības uzlabošanai, tostarp apzinot šķēršļus, kas kavē bēgļu piekļuvi galvenajām tiesībām un pakalpojumiem un to izmantošanu, kā tiek strādāts pie šo šķēršļu novēršanas kopā ar valsts iestādēm un citām galvenajām ieinteresētajām personām. Aizsardzības aktīvistu arī uzraudzīs iespējamo spriedzes palielināšanos starp bēgļiem un uzņemošajām kopienām un sadarbosies ar valsts iestādēm un partneriem, lai atbalstītu mierīgu līdzāspastāvēšanu.

Visā reakcijas procesā tiks uzsvērta uzņemošo valstu galvenā loma un atbildība par aizsardzības nodrošināšanu un piekļuvi tiesībām. Aizsardzības pasākumu mērķis ir pēc vajadzības attīstīt, uzlabot un palielināt valsts aizsardzības spējas, nepieciešamības gadījumā sniedzot papildu atbalstu un tehniskās zināšanas, lai valsts aizsardzības aktīvistu un sistēmas, kā arī kopienas un bēgļu vadītas iniciatīvas varētu darboties ilgtermiņā. Aizsardzības aktīvistu arī veicinās un aizstāvēs jēgpilnu dažāda vecuma, dzimuma un citu iezīmju bēgļu līdzdalību un iekļaušanu bēgļu vajadzību apzināšanā, prioritāšu noteikšanā un ieviešanā pasākumu izstrādē saskaņā ar atbildības pret skartajām personām (ASP) un vecuma, dzimuma un dažādības (VDD) pieeju. Partneri, kas darbojas aizsardzības jomā, palīdzēs veicināt piekļuvi plašam kvalitatīvu aizsardzības pakalpojumu un palīdzības klāstam, veidojot rezultatīvas partnerības ar bēgļiem, bēgļu, kopienu un sieviešu vadītām organizācijām, valsts NVO/ pilsoniskās sabiedrības pārstāvjiem, valdībām, privātā sektora pārstāvjiem, starptautiskām NVO un citām ANO aģentūrām.

Partnerība un koordinācija

Atbalstot valdības <http://www.unhcr.org/syriarrp6/docs/syria-rrp6-strategic-overview.pdf> vadītos atbildes pasākumus, UNHCR vada un koordinē aģentūru BRP īstenošanu saskaņā ar bēgļu koordinācijas modeli (BKM), sadarbojoties un konsultējoties ar valsts iestādēm, palīdzības aģentūrām, sabiedrību un cietušajiem iedzīvotājiem, tostarp sievietēm un bēgļu organizācijām.

BRP paplašinās partnerību darbības jomas, lai mobilizētu resursus un palielinātu informētību par bēgļu no Ukrainas, trešo valstu pilsoņu, kam nepieciešama starptautiskā aizsardzība, bezvalstnieku un uzņemošo kopienu vajadzībām.

BRP partneri un atbalstītāji centīsies nodrošināt, lai finansējums tiktu novirzīts pirmajiem palīdzības sniedzējiem savlaicīgi un efektīvi, kā arī saskaņā ar kvalitatīva finansējuma un kvalitatīvas partnerības principiem. Globālais pakts par bēgļiem, Ilgtspējīgas attīstības programma 2030, UNHCR kampaņa #IBelong, kuras mērķis ir līdz 2024. gadam izbeigt bezvalstniecību visā pasaulē, un princips "Nevienu neatstāt novārtā" nodrošina svarīgus pieturpunktus sadarbībai ar partneriem.

Reģionālā līmenī BRP koordināciju vada UNHCR Eiropas reģionālais birojs (ERB).

ERB direktore 2022. gada martā tika iecelta par reģionālo bēgļu koordinatori Ukrainas situācijai, lai vadītu BRP īstenošanu, izmantojot iekļaujošu un efektīvu visu partneru koordināciju saskaņā ar reģionālajiem stratēģiskajiem mērķiem. Ir izveidots starpaģentūru reģionālais bēgļu koordinācijas forums (BKF) un izveidotas īpašas sadarbības grupas, tīkli un darba grupas (Aizsardzības darba grupa, Iekļaušanas darba grupa, Bērnu aizsardzības un vardarbības pret ģimenēm apakšgrupas, Darba grupa cilvēku tirdzniecības apkarošanai, Dzimuma darba grupa, Aizsardzības pret seksuālu izmantošanu un vardarbību (ASIV) tīkls, lai nodrošinātu efektīvu situatīvās informācijas pārvaldību un vajadzības gadījumā sniegtu atbalstu konkrētām valstīm. Kā ANO aģentūra, kuru Ģenerālā asambleja pilnvarojusi vadīt bēgļu reaģēšanas pasākumus, ANO Augstais komisārs bēgļu jautājumos ir atsauces iestāde bēgļu datu jomā, kas veicina un koordinē nepieciešamo datu un informācijas sniegšanu, lai atbalstītu BRP partneru atbildes pasākumu plānošanu.

Saskaņā ar šo BRP un balstoties uz esošajām valsts līmeņa koordinācijas struktūrām, katrā no bēgļu uzņemošajām valstīm ir izveidoti arī starpaģentūru BKF, lai atbalstītu valdības vadītos koordinācijas mehānismus. Valsts līmeņa BKF vada UNHCR valstu pārstāvji, un tie sadarbojas ar visiem atbildes reakcijas partneriem, tostarp ar attiecīgajām nozaru darba grupām. Tas ļaus BRP partneriem maksimāli palielināt atbildes reakciju un izvairīties no pārklāšanās un paralēlām sistēmām. Tā arī virzīs kopīgas interešu aizstāvības iniciatīvas un resursu mobilizēšanas centienus, lai atbalstītu valsts līmeņa atbildes plānus. Ar BRP palīdzību UNHCR turpinās īstenot un stiprināt kopīgus novērtējumus, datu un informācijas pārvaldību, uzraudzības un ziņošanas sistēmas, kā arī saziņas un informācijas apmaiņas rīkus, saskaņojot ar valdībām un attiecīgajām ieinteresētajām personām.

Iesaistītie partneri	243
ANO aģentūras	13
Starptautiskās NVO	48
Valstu NVO	148
SSK&SPBF	6
Ar ticību saistītas organizācijas	20
Akadēmiskās iestādes	1
Reģionālās organizācijas	1
Bēgļu vadītās organizācijas	6

Piezīme: Šajā sarakstā ir iekļautas tikai apelācijas organizācijas saskaņā ar BRP, no kurām daudzas sadarbojas ar īstenošanas partneriem, lai īstenotu BRP aktivitātes. Skatīt "Budžeta kopsavilkums pēc partneriem", lai uzzinātu partneru sadalījumu pa veidiem.

Izsakot bēgļu, skarto uzņemošo kopienu un citu iesaistīto personu vajadzības, norādot, kā un kas šīs vajadzības apmierinās, un definējot visu iesaistīto partneru finansiālās prasības, BRP kalpo kā efektīvs instruments, lai paredzamāk un taisnīgāk sadalītu atbildību, mazinātu spiedienu uz uzņemošajām kopienām un veicinātu sociālo saliedētību, kas ir divi galvenie Globālā pakta par bēgļiem mērķi.

Vairāki konkrēti pozitīvie pasākumi, ko veikušas uzņemošo valstu valdības, jo īpaši iekļaušanas un bēgļu patstāvības jomā, ir piemēri politikas solījumiem, kurus varētu paust gaidāmajā Pasaules bēgļu forumā (PBF) 2023. gada decembrī un kurus varētu pielīdzināt pastāvīgam starptautiskās kopienas atbalstam. Valstu līmeņa reģionālie koordinācijas forumi un darba grupas var kļūt par vietām, kur var apspriest iespējamo solījumu veicināšanu un turpmākos pasākumus saistībā ar 2019. gada forumā pieņemtajiem solījumiem.

Turklāt BRP arī ilustrē daudzus labās prakses piemērus, ko īstenojušas uzņemošo valstu valdības, piemēram, ātru pagaidu aizsardzības shēmas aktivizēšanu, lai atvieglotu tūlītēju piekļuvi aizsardzībai un pakalpojumiem, bēgļu iekļaušanu valdības aizsardzības shēmās, tūlītēju piekļuvi darba tirgum u.c. Šī labās prakses piemēru demonstrēšana būs noderīga, lai gaidāmajā PBF dalītos pieredzē, informētu un iedvesmotu turpmākai starptautiskai solidaritātei un veicinātu visaptverošu atbildi turpmākajās bēgļu ārkārtas situācijās gan šajā reģionā, gan ārpus tā robežām.

Informācijas pārvaldības koordinācija

Bēgļu koordinācijas modeļa ietvaros UNHCR ir izveidojis Informācijas pārvaldības darba grupas (IPDG) reģionālā līmenī un BRP valstīs, lai veicinātu datu/IP iniciatīvas koordinēšanu starp aģentūrām. Ar šo koordinācijas struktūru starpniecību UNHCR apmainās ar informāciju, kas saistīta ar bēgļu situāciju Ukrainā, ar IPDG locekļiem un nodrošina saskaņotu pieeju datu/IP iniciatīvām humānās palīdzības kopienā, kā arī ar valsts iestādēm un vietējiem aktīvistiem.

Atbalstot UNHCR aizsardzības un koordinācijas pilnvaras, 2022. gadā tika ieviesta Bēgļu datu pārvaldības sistēma (BDPS), un 2023. gadā tā tiks nostiprināta, lai nodrošinātu konsekventu un precīzu informāciju par bēgļiem. Izmantojot BDPS, UNHCR kopā ar partneriem nodrošinās atjauninātu bēgļu skaita statistiku (gan kopējos, gan pašreizējos skaita rādītājus), aizsardzības profilu veidošanu un uzraudzību, kā arī apsekojumus par nodomiem, kolektīvo vietu uzraudzību, teritoriālus novērtējumus un daudznozaru vajadzību novērtējumus, lai sniegtu informāciju par atbildes pasākumiem. UNHCR veiks arī citas datu/IP iniciatīvas partnerībā vai kā starpaģentūru iniciatīvas, lai izprastu bēgļu sociālo un ekonomisko integrāciju uzņemošajās valstīs. Turklāt BDPS veicinās datu/IP iniciatīvu koordinēšanu starp humānās palīdzības sniedzējiem, lai izvairītos no pārklāšanās un apzinātu, un novērstu informācijas iztrūkumus

NODAĻA PAR

LATVIJU

ukraine-
latvia.co

Допомога українським
біженцям в Латвії

Agnese
LVRUENG

Nevalstisko
organizāciju
atbalsts

> Pārskats

Latvijā plānotā atbilde (2023. gada janvāris-decembris)

120,000

Bēgļu mērķgrupa

\$12 M

Kopējās finansiālās vajadzības
(USD)

14

Iesaistīto partneru

LATVIJA

1. daļa: Pašreizējā situācija

Situācijas pārskats

Kopš karadarbības saasināšanās Ukrainā Latvija puda gatavību uzņemt un atbalstīt bēgļus no Ukrainas. Dažu sekojošo mēnešu laikā Latvijā ieradās vairāki desmiti tūkstoši bēgļu, tostarp daži no viņiem šķērsoja valsti tranzītā un turpināja ceļu uz citām valstīm. Bēgļu situācija Ukrainā noveda pie tā, ka Latvija saskārās ar lielāko bēgļu pieplūdumu tās vēsturē.

2022. gada decembra beigās Latvijā pagaidu aizsardzībai bija reģistrēti vairāk nekā 44 000 bēgļu no Ukrainas, kas ir aptuveni 2% no Latvijas iedzīvotāju skaita. Turklāt vairāk nekā 230 000 Ukrainas pilsoņu ir šķērsojuši Latviju, lai caur Krievijas vai Baltkrievijas robežu nokļūtu citās ES dalībvalstīs vai atgrieztos Ukrainas valdības kontrolētajās teritorijās. Ukrainu diasporas klātbūtne Latvijā, valsts dāsnā palīdzības un atbalsta politika, kā arī Latvijas iedzīvotāju ārkārtas uzņemšana un solidaritāte ir bijuši noteicošie faktori, kas veicinājuši bēgļu no Ukrainas pieņemšanu un integrāciju, lai viņi varētu palikt un saņemt pagaidu aizsardzību Latvijā.

Latvija nodrošina efektīvu piekļuvi teritorijai un pagaidu aizsardzību bēgļiem no Ukrainas, kuru skaits pastāvīgi pieaug. Lai gan 4500 bēgļu ir ziņojuši par savu aizbraukšanu no Latvijas, viņu atgriešanās Ukrainā var būt neprognozējama, tāpēc atbildīgās iestādes neizslēdz iespēju, ka šie bēgļi varētu atgriezties Latvijā. Turklāt, ņemot vērā Ukrainā notiekošo karadarbību, smagos civilās un enerģētikas infrastruktūras bojājumus un gaidāmos bargos ziemas apstākļus, tiek prognozēts, ka bēgļu plūsma uz Latviju turpināsies.

2022. gada marta sākumā Latvija ātri pieņēma Ukrainas civiliedzīvotāju atbalsta likumu, lai sniegtu bēgļiem no Ukrainas efektīvu aizsardzību un atvieglotu to piekļuvi tiesībām un pakalpojumiem uz vienlīdzīgiem nosacījumiem kā Latvijas pilsoņiem.¹⁴ Latvija ieviesa plašu pagaidu aizsardzības statusu, kas ietver Ukrainas pilsoņus, kuri atradās Latvijā un kļuva par bēgļiem Ukrainā radušos apstākļu dēļ (*refugees sur place*); bezvalstniekus un citas personas, kuras skāris konflikts Ukrainā, tostarp trešo valstu pilsoņus (TVP), kuriem nepieciešama starptautiskā aizsardzība. Likums paredz īpašus noteikumus attiecībā uz tūlītēju palīdzību ar izmitināšanu un pārtiku, paātrinātu reģistrāciju, kā arī piekļuvi izglītībai, veselības aprūpei un sociālajai aizsardzībai. Aptuveni 76% bēgļu no Ukrainas ir sievietes un bērni, tostarp vairāk nekā 500 bērnu bez pavadoņiem vai šķirti no

¹⁴ Ukrainas civiliedzīvotāju atbalsta likums, pieņemts 2022. gada 3. martā, stājies spēkā 2022. gada 5. martā, pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/330546-ukrainas-civiliedzivotaju-atbalsta-likums>.

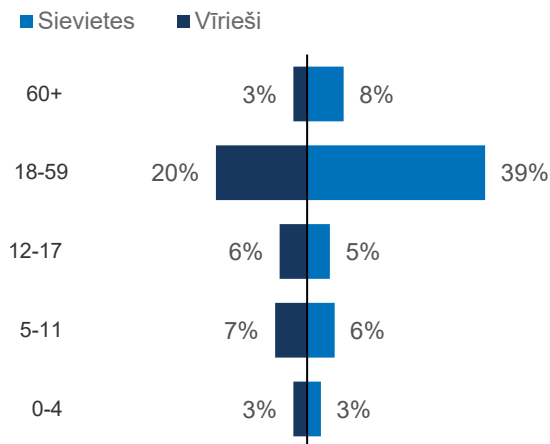
ģimenes. Likums paredz īpašus nosacījumus un pastiprinātu palīdzību un atbalstu personām ar īpašām vajadzībām.

Neraugoties uz visas sabiedrības pieeju un pielāgoto palīdzību, kas orientēta uz tūlītējām vajadzībām, kā arī uz pakalpojumiem, kas pieejami personām ar īpašām vajadzībām, bēgļi joprojām saskaras ar virkni problēmu, kas traucē pilnībā nodrošināt sevi un savas ģimenes. Ņemot to vērā, šis BRP ir izstrādāts, lai papildinātu valdības vadīto atbildes pasākumu bēgļiem no Ukrainas, kas pašlaik uzturas Latvijā.

Iedzīvotāju plānošanas skaits

Latvija	Pagaidu aizsardzībai reģistrētie bēgļi 2022. gada decembra beigās ¹⁵	Mērķgrupa 2023. gadā
Bēgļu kopiena	44,367	120,000

Dalījums pēc vecuma un dzimuma¹⁶

61%

Sievietes un meitenes

39%

Vīrieši un zēni

Valsts aizsardzības vajadzības, neaizsargātība un riski

Lielākā daļa bēgļu no Ukrainas ir sievietes un bērni (attiecīgi 47% un 30%).

Līdz ar to ir parādījušies vairāki aizsardzības riski, ar kuriem īpaši saskaras sievietes un bērni. Sievietēm ar zīdaiņiem un maziem bērniem trūkst nodarbinātības iespēju un efektīvas piekļuves

¹⁵ Šis skaits var iekļaut vienas un tās pašas personas vairākkārtēju reģistrāciju divās vai vairāk ES+ valstīs; reģistrāciju, kas dažādu iemeslu dēļ nav pabeigta, vai to bēgļu reģistrāciju, kuri ir devušies tālāk, tostarp ārpus Eiropas

¹⁶ Pašu aprēķini, pamatojoties uz valdības datiem.

darba tirgum. Ne tikai bēgļu, bet arī darbinieku un brīvprātīgo, kas strādā ar bēgļiem, vidū ir pastāvīgi jāpalielina informētība par bērnu aizsardzības jautājumiem un vardarbības riskiem.

Aizsardzības uzraudzība liecina, ka bēgļiem ar invaliditāti ir grūti piekļūt piemērotai apmešanās vietai, jo trūkst pielāgotas dzīvojamās platības. Turklāt, ņemot vērā invaliditātes statusa reģistrācijas kavēšanos un ierobežotos valsts resursus, atbalsts veselības aprūpei un papildu finansiālais atbalsts no pašvaldībām ne vienmēr laikus sasniedz bēgļus ar invaliditāti, tādējādi radot robu un palielinot viņu neaizsargātību.

Arī bēgļu vidū kopumā pastāv vajadzība pēc izmitināšanas. Lai gan pirmajos mēnešos pēc ierašanās Latvijā visiem bēgļiem no Ukrainas tiek nodrošināts sākotnējais atbalsts ar apmešanās vietu, vidēja un ilgāka termiņa mājokļu risinājumi visā Latvijā ir ierobežoti, un lielākoties apdzīvotās vietās to trūkst. Mazāk apdzīvotās teritorijās ir vairāk mājokļu izvēles iespēju, taču šajās teritorijās, savukārt, ir mazāk darba iespēju un ierobežots sabiedriskais transports. Pašvaldībās, kas var piedāvāt pastāvīgākas mājokļu iespējas, bieži vien ir nepieciešami dārgi remontdarbi.

Novērtējumi liecina, ka daudziem bēgļiem, jo īpaši tiem, kas ieradušies nesen, ir nepieciešama psihosociālā palīdzība. ņemot vērā to, ka Latvijā ir ierobežota ukraiņu valodā runājošu garīgās veselības aprūpes speciālistu pieejamība, šajā jomā vērojamas nepilnības. Turklāt ir nepieciešams nodrošināt pirmās psiholoģiskās palīdzības sniegšanas apmācību primārās palīdzības darbiniekiem, tostarp, bet ne tikai, darbiniekiem un brīvprātīgajiem, kas strādā pierobežas zonās, kuri parasti ir pirmie, kas saskaras ar jauniebraucošajiem bēgļiem Latvijā.

Pieprasījums pēc papildu latviešu valodas kursiem bēgļiem joprojām ir ievērojams. Pēc Sabiedrības integrācijas fonda datiem, 2022. gada oktobrī vairāk nekā 3000 ukraiņu bija sākuši mācīties latviešu valodu A1 līmenī un gandrīz 200 bija uzsākuši A2 līmeņa kursu. Vajadzīgas plašākas valodu apguves iespējas, tostarp pēc darba laika, lai palīdzētu visiem tiem, kuri vēlas apgūt latviešu valodu un kuriem tas ir būtiski, lai nodrošinātu pienācīgas darba iespējas.

Valodas apguve ir vienlīdz svarīga arī skolas vecuma bērniem, lai viņi varētu efektīvi iekļauties Latvijas izglītības sistēmā. Pašlaik tikai aptuveni puse no visiem Latvijā reģistrētajiem bērniem no Ukrainas mācās vietējās skolās, bet otra puse, domājams, apgūst izglītību tiešsaistē, ko nodrošina Ukrainas skolas.¹⁷ Papildus atbalstam valodas apgūvē ir ļoti svarīgi atbalstīt skolēnu emocionālās vajadzības, tostarp sociālajās un ārpuskolas izglītības aktivitātēs. Daudziem no viņiem ir nepieciešams arī palīdzība ar skolas piederumiem un ierīcēm, piemēram, portatīvajiem datoriem. Šī BRP prioritāte būs nodrošināt, lai pēc iespējas vairāk bēgļu bērnu un jauniešu no Ukrainas atrastu vietu formālās izglītības iestādēs Latvijā.

Arī tranzītā esošie bēgļi saskaras ar dažādiem aizsardzības riskiem, ņemot vērā viņu neaizsargātību un atkarību no atbalsta, lai turpinātu ceļu. 2022. gadā vairāk nekā 230 000 Ukrainas pilsoņu tranzītā caur Latviju devās uz citām ES dalībvalstīm vai atgriezās Ukrainas valdības kontrolētajās teritorijās. Tranzītā esošajiem bēgļiem pie robežas ir nepieciešama pamata uzņemšanas struktūra, kaut arī tikai uz īsu laiku, lai nodrošinātu neatliekamās vajadzības,

¹⁷ Saskaņā ar Izglītības ministrijas datiem 2022. gada novembra beigās no 9882 reģistrētajiem bērniem 4336 bērni ir uzņemti izglītības iestādēs.

piemēram, pārtiku, ūdeni, siltas drēbes un sanitāros pakalpojumus. Šīs nelielās pieturvietas sniedz iespēju pirmās palīdzības darbiniekiem identificēt un, ja iespējams, novērst neaizsargātību un konkrētus aizsardzības riskus, piemēram, cilvēku tirdzniecību, aizsardzības riskus, ar kuriem saskaras bērni, un DSV.

2. daļa: Valsts aizsardzības un risinājumu stratēģija

BRP aizsardzības un risinājumu stratēģijas Latvijai mērķis ir atbalstīt valsts iestāžu centienus risināt bēgļu no Ukrainas vajadzības, īpašu uzmanību pievēršot visneaizsargātākajiem bēgļiem. Ņemot vērā iepriekš aprakstīto bēgļu kopienas sastāvu, liela daļa aizsardzības programmu būs vērstas uz sievietēm un bērnu vajadzībām, kā arī uz ģimeņu nošķiršanas ietekmi, tostarp iespējamam garīgās veselības un psihosociālā atbalsta pasākumiem.

BRP partneri centīsies nodrošināt saskaņotu un paredzamu reakciju aizsardzības jomā sadarbībā ar bēgļiem, lai atbalstītu valsts aizsardzības sistēmas. Īpaša uzmanība tiks pievērsta sievietēm bez partnera, sievietēm pārvaldītām māsaimniecībām, bērnu, vecāka gadagājuma cilvēku, cilvēku ar nopietniem veselības traucējumiem un personu ar invaliditāti aizsardzības vajadzībām. Lai mazinātu nopietnus aizsardzības riskus, tostarp tos, kas saistīti ar iespējamu seksuālu izmantošanu un ļaunprātīgu izmantošanu, tiks pieliktas pūles, lai atbalstītu pirmās līnijas darbiniekus konkrētu vajadzību apzināšanā un nodrošinātu atbilstošus norīkojumus un pakalpojumus neaizsargātiem bēgļiem un trešo valstu pilsoņiem, kam nepieciešama starptautiskā aizsardzība. Bēgļu iekļaušana valsts sniegtajos pakalpojumos būs viens no galvenajiem punktiem, lai aizstāvētu un atbalstītu valdību saskaņā ar Globālā pakta par bēgļiem mērķiem.

Pasākumu virzītājspēks būs šādi stratēģiskie mērķi (SM):

Valsts stratēģiskie mērķi

SM1: Atbalstīt Latvijas valdību, lai nodrošinātu bēgļiem piekļuvi aizsardzībai un palīdzībai bez diskriminācijas, tostarp tiesībām, kas saistītas ar pagaidu aizsardzību.

- Atbalstīt valdības un visu iesaistīto pušu reakciju aizsardzības jomā, lai bēgļu vidū identificētu un novirzītu personas ar īpašām vajadzībām un sniegtu nepieciešamos specializētos pakalpojumus, tai skaitā garīgās veselības un psihosociālo atbalstu (GVPSA) un humāno palīdzību, kas pielāgota vecumam, dzimumam un citām atšķirīgām iezīmēm. Atbalstīt vietējos aktīvistus, lai sniegtu mērķtiecīgas juridiskas un sociālas konsultācijas un palīdzību personām, kas nonākušas grūtībās, tostarp izmantojot mentoringa pakalpojumus.
- Atbalstīt uzņemšanas spējas un uzraudzīt jauniebraucēju situāciju, lai nodrošinātu viņu savlaicīgu piekļuvi tiesībām un pakalpojumiem bez diskriminācijas, kā arī lai ļautu savlaicīgi identificēt, novirzīt un palīdzēt personām ar īpašām vajadzībām.

- Atbalstīt valdības spējas attiecībā uz DSV, cilvēku tirdzniecības un seksuālās izmantošanas un vardarbības (SIV) risku identificēšanu un mazināšanu. Atbalstīt efektīvas profilakses un reakcijas spēju attīstību.

SM2: Nodrošināt, lai bēgļiem ar īpašām vajadzībām arī turpmāk būtu pieejami valsts pakalpojumi, kā arī mērķtiecīgs atbalsts un palīdzība, vienlaikus iesaistot un stiprinot arī kopienas līmeņa aizsardzības mehānismus.

- Atbalstīt esošos valsts pasākumus un valdības sistēmas, lai nodrošinātu, ka bēgļiem ar īpašām vajadzībām joprojām ir pieejami mērķtiecīgi norīkojumi, tostarp psihosociālais atbalsts, kā arī palīdzība pamatvajadzību nodrošināšanai, tai skaitā veselības aprūpei, mājoklim, pārtikai un nepārtikas precēm, vienlaikus stiprinot kopienas līmeņa aizsardzības mehānismus un veicinot humānās palīdzības sniedzēju piekļuvi bēgļu kopienai.
- Papildināt un uzlabot valsts pakalpojumus personām ar īpašām vajadzībām, sniedzot mērķtiecīgu atbalstu, tostarp psihosociālo atbalstu, mentoringa pakalpojumus un invaliditātes iekļaušanu.
- Pastiprināt atbildību pret skartajām personām (ASP), izveidojot savstarpējas saziņas kanālus, nodrošinot, ka bēgļi var piedalīties aizsardzības un risinājumu programmu izstrādē un sniegt atsauksmes par tām.

SM3: Sadarboties ar valsts un vietējām pašvaldībām un pilsonisko sabiedrību, lai rastu risinājumus un paplašinātu bēgļu piekļuvi sociālajām un ekonomiskajām iespējām, tādējādi veicinot visas sabiedrības integrācijas pieeju.

- Atbalstīt bēgļu piekļuvi iztikas līdzekļiem un saimnieciskām iespējām, tai skaitā ar papildu valodas apmācību un atbalsta pasākumiem apmešanās un citās vietās, nodrošinot, ka īpaši neaizsargātie bēgļi, piemēram, vientuļās mātes un personas ar invaliditāti, saņem pienācīgu atbalstu.
- Atbalstīt valdību, lai nodrošinātu, ka bēgļi tiek sistemātiski iekļauti dažādos sociālās aizsardzības veidos un valsts pakalpojumos.
- Papildināt centrālās valdības un pašvaldību nodrošinājumu ar apmešanās vietu, sniedzot īstermiņa atbalstu jauniebraukušajiem bēgļiem, kā arī mājokļu atbalstu bēgļiem ar invaliditāti.
- Atbalstīt bēgļu bērnu iekļaušanu valsts izglītības sistēmā, izmantojot individuālas mentoringa programmas, vienlaikus piedāvājot pasākumus, kas veicina bērnu un jauniešu saikni un draudzību.

SM4: Veicināt sociālo saliedētību starp bēgļiem un uzņemošajām kopienām, veicot mērķtiecīgus pasākumus.

- Paplašināt inovatīvas pieejas un stiprināt partnerības, lai veicinātu bēgļu iekļaušanos Latvijas sabiedrībā. Atbalstīt bēgļu un uzņemošo kopienu jauniešus, lai attīstītu spējas un prasmes.

- Pielietot bēgļu potenciālu, lai palīdzētu atrisināt dažas no problēmām, ar kurām viņi saskaras, lai piekļūtu tiesībām un pakalpojumiem, un veicinātu sarunas un informācijas apmaiņu starp bēgļiem, valsts iestādēm un plašāku sabiedrību.
- Sniegt integrācijas atbalstu, lai veicinātu sociālo saliedētību un patstāvību, piemēram, īstenojot pasākumus, kas vērsti uz bēgļu piekļuvi darba tirgum, organizējot papildu latviešu valodas kursus, kā arī sociālos, kultūras un atpūtas pasākumus un pieredzes apmaiņu.

Iniciatīvas

Pilsoniskās sabiedrības organizācijas "Gribu palīdzēt bēgļiem" un "Tavi draugi" ir izveidojušas atbalsta punktus pierobežā, lai palīdzētu no Ukrainas tikko iebraukušajiem bēgļiem. Tranzītā esošie bēgļi saņem atbalstu dažu pamatvajadzību nodrošināšanai, viņiem ir pieejama informācija un pirmā psiholoģiskā palīdzība. Kopš projekta sākuma tūkstošiem bēgļu ir sniegta palīdzība ar siltu ēdienu un dzērieniem, siltu patvēruma vietu, informāciju par pagaidu aizsardzības pasākumiem Latvijā un turpmāko transportu.

Nozaru atbildes

AIZSARDZĪBA

Partneri veiks aizsardzības uzraudzību, lai ātri apzinātu jaunus aizsardzības riskus un trūkumus atbildes reakcijā, lai informētu uz pierādījumiem balstītu aizsardzības aizstāvību un sadarbotos ar iestādēm valsts līmenī, lai risinātu konstatētos izaicinājumus. Partneri arī pastiprinās informatīvos pasākumus bēgļus uzņemošajās kopienās gan pilsētās, gan ārpus tām, lai apzinātu bēgļus ar īpašām vajadzībām un nodrošinātu, ka viņi tiek novirzīti uz attiecīgajiem pakalpojumiem. Īpaša uzmanība tiks pievērsta sievietēm bez partnera, sieviešu pārvaldītām mājāsaimniecībām, bērniem bez pavadoņiem un no ģimenes nošķirti bērniem, kā arī vecāka gadagājuma cilvēkiem, LGBTIQ+ personām, cilvēkiem ar nopietniem veselības traucējumiem un personām ar invaliditāti.

Tiks pieliktas pūles, lai atbalstītu valsts aizsardzības mehānismus personu ar īpašām vajadzībām identificēšanā un novirzīšanā uz pakalpojumiem. Īpaša uzmanība tiks pievērsta jauniebraucējiem ar īpašām vajadzībām, tostarp pierobežas zonās un tranzīta laikā.

Partneri sadarbosies ar bēgļu kopienu un nodrošinās tās līdzdalību atbildes pasākumu izstrādē un īstenošanā, izmantojot līdzdalības novērtējumus, mērķa grupu diskusijas, sadarbību ar bēgļu un vietējās kopienas vadītām organizācijām un citus bēgļu kopienas atbalsta veidus.

Partneri sniegs informāciju un konsultācijas, tostarp juridiskās konsultācijas kā jauniebraucējiem, tā arī bēgļiem, kas jau atrodas valstī; par statusa jautājumiem, tostarp par procedūrām, lai piekļūtu pagaidu aizsardzībai, un atbalstu, lai piekļūtu tiesībām un pakalpojumiem, it īpaši, lai uzlabotu aizsardzību personām ar paaugstinātu risku, piemēram, personām ar invaliditāti, sievietēm bez

partnera un bērniem. Partneri arī turpmāk sniegs mentoringa pakalpojumus, lai palīdzētu bēgļiem iesaistīties darbā ar valsts pakalpojumu sniedzējiem un orientēties valsts atbalsta sistēmās.

Partneri turpinās izveidot tiešsaistes koordinācijas un zināšanu apmaiņas platformu NVO, kas strādā ar bēgļiem no Ukrainas visās trīs Baltijas valstīs.

Apakšnozare: Bērnu aizsardzība

Partneri atbalstīs specializētu bērnu aizsardzības pakalpojumu identificēšanu, novirzīšanu un sniegšanu riska grupas bērniem, tostarp bez pavadoņiem un no ģimenes nošķirti bērniem. Turklāt partneri izstrādās starpkultūru aktivitātes bērniem un viņu ģimenēm, ļaujot viņiem iekļauties jaunos sociālajos tīklos, tādējādi palīdzot bērnam pozitīvi attīstīties jaunā vidē. Turklāt partneri nodrošinās daudzlīmeņu pieeju pakalpojumiem, lai nodrošinātu to bērnu garīgās veselības un psihosociālās vajadzības, kuri, iespējams, ir piedzīvojuši satraucošus notikumus.

Apakšnozare: Ar dzimumu saistīta vardarbība (DSV)

Svarīga atbildes reakcijas daļa būs arī aizsardzība pret cilvēku tirdzniecību seksuālai izmantošanai, kā arī seksuālu izmantošanu un seksuālu vardarbību. Lai novērstu DSV, tostarp cilvēku tirdzniecību seksuālai izmantošanai un SIV, risku, tiks īstenoti īpaši profilakses pasākumi, tostarp mācības un izpratnes veicināšanas pasākumi, kuru mērķauditorija būs bēgļi un brīvprātīgie, lai pastiprinātu koordinētus profilakses un reakcijas mehānismus

VESELĪBA UN UZTURS

Veselības nozares partneru mērķis ir stiprināt valdības vadīto reakciju, atbalstot Veselības ministriju un citas valdības iestādes un vietējos aktīvistus ar spēju stiprināšanu un tehnisko palīdzību, ja nepieciešams. Pasaules Veselības organizācija izstrādās, plānos un veiks pētījumu par bēgļu no Ukrainas nenokārtotajām medicīniskajām vajadzībām, tostarp GVPSA vajadzībām. Tiks nodrošināti tulkojumi, pielāgojumi un apmācības ukraiņu valodā, lai mazinātu šķēršļus aprūpei un veselības aprūpes pakalpojumu pieejamībai.

Īpaši neaizsargātiem bēgļiem, piemēram, personām ar invaliditāti, tiks nodrošināts plašs atbalsta pasākumu klāsts. Turklāt bēgļi saņems steidzamu zobārstniecības palīdzību, ja to nesedz valsts. Gadījumā, ja bēgļiem netiek nodrošināta vispārējā veselības aprūpe, kas var gadīties jauniebraukušajiem bēgļiem, viņi saņems palīdzību skaidrā naudā un ar taloniem (PSNT), lai iegādātos medikamentus vai saņemtu medicīnisko aprūpi.

IZTIKAS LĪDZEKĻI UN SOCIĀLEKONOMISKĀ IEKĻAUŠANA

Ukrainas civiliedzīvotāju atbalsta likumu nodrošina pamatu efektīvai aizsardzībai un atvieglo bēgļu piekļuvi tiesībām un pakalpojumiem uz vienlīdzīgiem nosacījumiem kā Latvijas pilsoņiem, tostarp izglītības, veselības aprūpes un sociālās aizsardzības pieejamību. Neraugoties uz šo labvēlīgo tiesisko vidi, pastāv *de facto* šķēršļi sociālekonomiskajai iekļaušanai, piemēram, informācijas trūkums par tiesībām un pakalpojumiem, kas pienākas bēgļiem, un par to, kā tiem piekļūt, kā arī par ekonomiskās iekļaušanas perspektīvām, un arī valodas barjeras un dokumentācijas prasības.

Pilsoniskās sabiedrības reakcija ietvers virkni pasākumu, kas būs vērsti uz juridiskā atbalsta, informācijas, individuālu konsultāciju un mentoringa sniegšanu. Partneri sniegs tādus pakalpojumus kā dokumentu, tostarp dzimšanas apliecību un izglītību apliecināšanu dokumentu, tulkošanu. Padziļināts juridiskais atbalsts, tostarp juridiskās konsultācijas par piekļuvi tiesībām un pakalpojumiem, tiks sniegts gadījumos, kad ar vienkāršām juridiskām konsultācijām nepietiek, lai palīdzētu bēgļiem ceļā uz iekļaušanu. Partneri pievērsīs uzmanību arī informācijas izplatīšanai par tiesībām un piekļuvi pakalpojumiem, kā arī sniegs individuālu atbalstu un mentoringu, tostarp izmantojot savstarpējo izglītotāju tīklu. Sociālekonomiskās iekļaušanas atbalsta pasākumi tiks nodrošināti arī apmešanās vietās.

Partneri vēl vairāk papildinās valdības centienus piedāvāt valodu apguves kursus visā valstī. Tiks organizēti valodu pulciņi latviešu valodas apguvei, kā arī papildu valodu nodarbības tiem bēgļiem, kuri nevarēs pieteikties uz valsts sistēmā organizētajām nodarbībām. Valodas mācībām pievērsīs galveno uzmanību, lai bēgļi varētu ātrāk piekļūt pienācīgam darbam, savukārt, palielinot sadarbību ar privāto sektoru, tiks uzlabotas bēgļu nodarbinātības izredzes un piekļuve tādām nodarbinātības iniciatīvām kā mācībām, mentoringa programmām, stažēšanās un mācekļa praksei.

Lai veicinātu bēgļu sociālo iekļaušanos Latvijas sabiedrībā, partneri organizēs izklaides pasākumus, piemēram, sagaidīšanas pasākumus, kultūras pasākumus, darbnīcas un pieredzes apmaiņas pieaugušajiem un bērniem. Sadarbību ar kultūras iestādēm, piemēram, bibliotēkām, muzejiem un kultūras centriem, var uzskatīt par potenciālu sinerģijai, lai veicinātu iekļaušanu vietējā kopienā. Partneri organizēs arī aktivitātes, kas palīdzēs jauniešiem dibināt jaunas draudzības, kā arī aktivitātes, kas palīdzēs bēgļiem labāk iepazīt Latviju. Lai veicinātu sociālo saliedētību, partneri organizēs izpratnes veicināšanas kampaņas vietējo iedzīvotāju vidū un skolās.

Īpaša uzmanība tiks pievērsta bēgļu bērniem un jauniešiem un viņu vajadzībām saistībā ar emocionālo atbalstu un brīvā laika pavadīšanas, un izglītības pasākumiem. Partneru plānos ir atvērt resursu centru jaunajiem bēgļiem, vadīt emocionālā atbalsta grupas un piedāvāt drošas tikšanās vietas jauniešiem gan no Ukrainas, gan Latvijas.

Pašlaik tikai aptuveni 50% no visiem Latvijā reģistrētajiem bērniem no Ukrainas mācās vietējās skolās. Iemesli, kāpēc vecāki nevēlas iesaistīt savus bērnus valsts izglītības sistēmā, ir saistīti ar valodas barjeru un šķietamo nesaderību starp Ukrainas un Latvijas izglītības sistēmām. Tāpēc daudzi bērni joprojām paļaujas uz tālmācību, ko nodrošina Ukrainas skolas. Pilsoniskās sabiedrības partneri turpinās aizstāvēt bēgļu bērnu uzņemšanu Latvijas skolās, vienlaikus piedāvājot valodu pulciņus bērniem un jauniešiem, kā arī citas izglītojošas un ārpuskolas

aktivitātes, lai veicinātu bērnu sociālo iekļaušanu pat situācijās, kad viņi nav uzņemti formālās izglītības iestādēs. Turklāt ir paredzēts sniegt atbalstu ar izglītības vajadzībām paredzētu ierīču, piemēram, portatīvo datoru, iegādi.

Lai uzlabotu vispārējo reakciju uz bēgļu situāciju un sagatavotu ceļu uz efektīvāku pakalpojumu sniegšanu bēgļiem no Ukrainas situācijas otrajā gadā, tiks veikts pašvaldību darbības novērtējums attiecībā uz bēgļu no Ukrainas uzņemšanu. Pēc novērtējuma tiks izstrādāti risinājumu modeļi konstatētajiem trūkumiem.

PAMATVAJADZĪBAS

Likums par palīdzību Ukrainas civiliedzīvotājiem paredz paātrinātu bēgļu no Ukrainas reģistrāciju, kā arī īpašus noteikumus tūlītējai palīdzībai saistībā ar apmešanās vietu un pārtiku.

Nepilnības pamatvajadzību nodrošināšanā ir konstatētas jo īpaši pierobežas rajonos, kur bēgļi uzturas īsu laiku pirms došanās uz galvaspilsētu vai citām vietām.

Ļoti svarīgi ir stiprināt uzņemšanas apstākļus jauniebraucējiem bēgļiem no Ukrainas un personām ar īpašām vajadzībām tranzītā, jo īpaši robežšķērsošanas punktos, lai garantētu, ka bēgļi īslaicīgās uzturēšanās laikā pie robežas var nodrošināt savas pamatvajadzības, saņemt informāciju, kā arī pirmo psiholoģisko palīdzību. Partneri sniegs palīdzību saistībā ar transportu, pagaidu apmešanās vietām un finansiālu palīdzību tranzītā esošajiem bēgļiem.

Turklāt humānā palīdzība tiks sniegta arī tranzīta vietās lielākajās Latvijas pilsētās. Rīgas starptautiskajā autoostā darbosies palīdzības dienests, kur varēs koordinēt tālāko transportu. Ir arī veikals, kurā bez maksas var iegādāties ziemas apģērbu un citas pirmās nepieciešamības preces. Ziedojumi, tostarp pārtika, apģērbs un mēbeles, tiek izsniegti arī no noliktavas Rīgā. Šī noliktava ir paredzēta bēgļiem, kuri neatrodas tranzītā, bet nespēj nodrošināt savas pamatvajadzības, neraugoties uz valsts sniegto palīdzību.

Īstermiņa (līdz vairākiem mēnešiem) apmešanās vietas viesnīcās un citās izmitināšanas vietās visā Latvijā ir pieejamas bez maksas. Turpmākās valsts atbalstītās iniciatīvas īstermiņa dzīvesvietas izveidei ietver finansiālu atbalstu uzņemošajām ģimenēm un jauna uzņemšanas centra ar 250 vietām rekonstrukciju, kuru plānots pabeigt 2023. gada sākumā. Galvenais trūkums sakarā ar apmešanās vietām ir tas, ka nav pieejami vidēja termiņa un ilgtermiņa mājokļi. Turklāt īstermiņa apmešanās iespējas ir jāpaplašina, lai tās varētu nodrošināt visus, kuriem tās ir nepieciešamas.

Partneri nodrošinās neliela mēroga pagaidu apmešanās iespējas jauniebraucējiem uz laiku, kas nepārsniedz 30 dienas. Tādējādi vienlaikus var palīdzēt ne vairāk kā 70 personām. Turklāt partneri atbalstīs bēgļus ar invaliditāti, lai viņi varētu atrast piemērotu apmešanās vietu, kas pielāgota viņu īpašajām vajadzībām. Mājoklis viņiem tiks piedāvāts uz īsu laiku, un pēc tam viņi saņems atbalstu, lai atrastu piemērotu ilgtermiņa risinājumu. Partneri palīdzēs arī pielāgot apmešanās vietas, lai tās atbilstu personu ar invaliditāti īpašajām vajadzībām.

Valsts transversālās reaģēšanas prioritātes

Atbildība pret skartajām personām (ASP)

Pasākumi, kas paredzēti, lai nodrošinātu atbildību pret skartajām personām un iekļaušanu, arī turpmāk būs prioritāte, un tie tiks grupēti pēc šādiem principiem: a) līdzdalība un iekļaušana atbilstoši vecuma, dzimumu līdztiesības un daudzveidības principiem jēgpilnai apspriedei; b) saziņa un pārredzamība, tostarp piekļuve informācijai; c) atsauksmes un atbildes reakcija; un d) mācīšanās un pielāgošanās.

Efektīva savstarpēja saziņa un konsultācijas ar kopienām tiks panāktas, pastāvīgi iesaistot bēgļu sievietes, vīriešus, meitenes un zēnus no dažādām vidēm visos BRP īstenošanas posmos, izmantojot līdzdalības metodes. No iesaistītajām personām saņemtās atsauksmes vajadzības gadījumā palīdzēs pielāgot atbildes reakciju. Bēgļiem arī turpmāk būs pieejama atbilstoša, savlaicīga un aktuāla informācija, izmantojot savstarpējas saziņas un atsauksmju mehānismus, piemēram, UNHCR HELP lapas, bēgļu aizsardzībai radīto atbalsta tīklu “Blue Dot”, reģionālo zvanu centru un citus instrumentus. Bēgļu brīvprātīgo, kopienu un bēgļu vadīto organizāciju loma tiks pastiprināta, tostarp ar spēju attīstības un nelielu dotāciju palīdzību.

Aizsardzība pret seksuālu izmantošanu un vardarbību (ASIV)

Seksuāla izmantošana un vardarbība ir tiešā pretrunā ar principiem, uz kuriem balstās humānās palīdzības darbība, un nodara kaitējumu tiem, kurus humānās palīdzības un attīstības kopienai ir pienākums aizsargāt, kā arī apdraud visu palīdzības aģentūru uzticamību.

Aizsardzība pret seksuālu izmantošanu un vardarbību (ASIV) ir viena no galvenajām reaģēšanas prioritātēm. Ārkārtas situāciju Ukrainā raksturo arī vairāki specifiski riska faktori, piemēram, ārkārtīgi augsts ģimeņu šķiršanas gadījumu skaits un sieviešu pārvaldītu mājsaimniecību skaits, kā arī plašs atbildes reakcijā iesaistīto aktīvistu loks, no kuriem daži ir nepietiekama pieredze ASIV jautājumos. Šos riska faktorus var vēl vairāk pastiprināt pieaugošā sociālekonomiskā neaizsargātība, grūtības atrast piemērotu dzīvesvietu un iespējamais uzņemošo valstu un kopienu nogurums, jo ārkārtas situācija turpinās jau otro gadu.

ASIV ir neatņemama BRP sastāvdaļa, un tā ir iekļauta visos pasākumos, kas paredzēti bēgļiem no Ukrainas. Turklāt, lai mazinātu un novērstu riskus, ir vajadzīgi mērķtiecīgi un aktīvi kopīgi centieni, piemēram, kopīgi SIV riska novērtējumi, partneru spēju novērtējumi, spēju stiprināšana un apmācība, kā arī bēgļu kopienu informēšana un izpratnes veicināšana. Ir izveidots arī reģionālais ASIV tīkls, lai atbalstītu valstu centienus un nodrošinātu konsekveni, apmaiņu un labākās prakses apkopošanu saskaņā ar ASIV pasaules mēroga pienākumiem.

Garīgās veselības un psihosociālais atbalsts (GVPSA)

GVPSA būs uzmanības centrā bēgļu atbildes pasākumos Latvijā. GVPSA integrācija visās nozarēs, tostarp veselības, aizsardzības, bērnu aizsardzības, DSV, izglītības un iztikas līdzekļu jomā, ir būtiska valsts atbildes pasākumiem. Līdz ar to visiem partneriem un aktīvistiem jāturpina aizstāvēt un noteikt par prioritāti visaptverošas piekļuves nodrošināšanu GVPSA pakalpojumiem un to sniegšanu visos atbalsta līmeņos. Tāpēc partneri sniegs psihosociālu atbalstu, izmantojot kopienas iekļaušanās pasākumus, tostarp grupu pasākumus, piemēram, atbalsta grupas sievietēm un bērniem un uz mākslu balstītu psihosociālu atbalstu. Papildus tiks sniegts orientēts klātienē un attālinātais psihosociālais atbalsts bēgļiem, piemēram, individuālas pamata konsultācijas, un vienlaikus tiks nodrošināta piekļuve specializētai garīgās veselības aprūpei un atbalstam. Bēgļiem, kuri tikko šķērsojuši robežu un joprojām atrodas pierobežas zonās, tiks sniegta arī pirmā psiholoģiskā palīdzība. Lai novērstu izdegšanu un veicinātu labklājību, būtiska nozīme ir arī gādībai par aprūpētājiem un atbalstošai pārraudzībai, kas paredzēta galvenajiem pakalpojumu sniedzējiem, kuri bieži vien ir no Ukrainas.

Partnerība un koordinācija

Latvijā valdība ir izveidojusi koordinācijas struktūru, ko dēvē par “Operatīvās vadības centru”, kas organizē iknedēļas sapulces ar ministrijām, pašvaldībām, citām galvenajām iestādēm, pilsoniskās sabiedrības organizācijām un ANO aģentūrām. Operatīvās vadības centrs ir galvenā koordinācijas struktūra, ko vada Iekšlietu ministrija. Sapulču mērķis ir stiprināt koordināciju starp valdības ministrijām, kā arī starp valdību un pilsonisko sabiedrību un ANO aģentūrām, sniedzot stratēģiskas vadlīnijas attiecīgo intervences pasākumu noteikšanu un īstenošanu un nodrošināt gatavību un ārkārtas situāciju plānošanu.

Iesaistītie partneri	14
ANO aģentūras	3
Starptautiskās NVO	1
Valstu NVO	9
SSK&SPBF	1

Piezīme: Šajā sarakstā ir iekļautas tikai apelācijas organizācijas saskaņā ar BRP, no kurām daudzas sadarbojas ar īstenošanas partneriem, lai īstenotu BRP aktivitātes. Skatīt "Budžeta kopsavilkums pēc partneriem", lai uzzinātu partneru sadalījumu pa veidiem.

BRP partneri, kas piedalās iknedēļas Operatīvās vadības centra sapulcēs, izmantos šo koordinēšanas mehānismu un stratēģiski to lietos, lai sekmētu konkrētu BRP mērķu sasniegšanu, vienlaikus nodrošinot, ka visi BRP partneri apmainās ar informāciju par atbildes pasākumu progresu un jaunām vajadzībām un prioritātēm. Turklāt BRP partneri tiksies regulārā koordinācijas sanāksmē, ko kopīgi organizēs UNHCR un Iekšlietu ministrija.

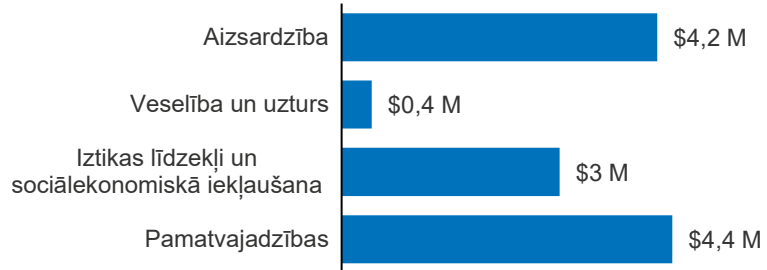
Starpaģentūru finanšu prasības

Kopējās finanšu vajadzības (USD)

\$12 M

Pēc nozares, miljonos (USD)

Kopējās aizsardzības prasības	\$4,195,372
Citi aizsardzības pasākumi	\$3,876,937
DSV	\$68,435
Bērnu aizsardzība	\$250,000

Kopējās naudas palīdzības prasības*	\$155,000
Pamatvajadzības	\$50,000
Veselība un uzturs	\$105,000

* Šis ir skaidras naudas palīdzības vajadzību sadalījums pa nozarēm, kas iekļautas iepriekš minētajos kopējos nozaru budžetos. Palīdzība skaidrā naudā tiek īstenota un atspoguļota kā viens no galvenajiem palīdzības un aizsardzības veidiem saskaņā ar UNHCR skaidras naudas intervences politiku 2022.-2026. gadam. Skaidras naudas palīdzība tiek izmantota kā transversāla metode dažādās nozarēs, tostarp aizsardzībā, un tai attiecīgi tiek piešķirts budžets saskaņā ar pamatvajadzību nodrošināšanu. Skaidras naudas palīdzība, ko izvēlas cilvēki, kuriem mēs sniedzam palīdzību, tiks izmantota kā primārais līdzeklis, lai nodrošinātu neatliekamās pamatvajadzības un sniegtu svarīgus aizsardzības rezultātus.

Pēc partnera veida

Iesaisītītie partneri	14
ANO aģentūras	\$6.5M
Starptautiskās NVO	\$2.8M
Valstu NVO	\$2.5M
SSK&SPBF	\$0.2M

Pēc partnera

Partneris/akronīms	Aizsardzība	Veselība un uzturs	Iztikas līdzekļi un socioekonomiskā iekļaušana	Pamatvajadzības	Kopā (USD)
ANO aģentūras					
Apvienoto Nāciju Organizācijas Augstais komisārs bēgļu jautājumos (UNHCR)	1,617,924		970,755	647,170	3,235,849
Starptautiskā Migrācijas organizācija (SMO)	257,143		428,571	2,377,714	3,063,428
Pasaules Veselības organizācija (PVO)		230,000			230,000
Starptautiskās NVO					
PCPM-Polijas Starptautiskās palīdzības centrs	2,196,237			579,391	2,775,628
Valsts NVO					
Caritas Latvija		22,209	140,494		162,703
Sabiedriskās politikas centrs PROVIDUS			267,908		267,908
“Common Ground”			265,650		265,650
Križu un konsultāciju centrs “Skalbes”	8,568	18,375			26,943
Gribu palīdzēt bēgļiem/I Want to Help Refugees			29,768	69,458	99,226
Latvijas skautu un gaidu centrālā organizācija			56,700		56,700
Centrs MARTA	115,500				115,500
Latvijas Samariešu apvienība			736,925	472,360	1,209,285
Young Folks				295,016	295,016
SSKF un Sarkanā Krusta/Pusmēness biedrības					
Latvijas Sarkanais Krusts		105,000	80,955		185,955
Kopā	4,195,372	375,584	2,977,726	4,441,109	\$11,989,791

SITUĀCIJAS UKRAINĀ

REĢIONĀLAIS BĒĢĻU RĪCĪBAS PLĀNS

2023. gada janvāris-decembris

Regional Refugee Response
for the Ukraine Situation

UNHCR operational data portal
rbeext@unhcr.org